

Yrkesmässig användning av sprängämnesprekursorer

Vägledning till de krav som ställs på yrkesmässiga användare av kemiska produkter enligt EU-förordning 2019/1148.

Vissa kemiska produkter innehåller ämnen som kan användas för att tillverka hemgjorda sprängämnen. De kallas sprängämnesprekursorer och du som använder produkterna yrkesmässigt måste rapportera om de stjäls från dig. Vid köp av vissa produkter behöver du påvisa ett behov och legitimera dig.

Produkter som omfattas

Reglerna om sprängämnesprekursorer omfattar kemiska produkter som innehåller något av de arton ämnen som listas i faktarutan här bredvid. Det finns dock undantag från reglerna¹ och följande bedöms vara relevanta yrkesmässigt:

- Homogena blandningar med mindre än 1 vikt% av något av ämnena och minst fem andra ingredienser.
- ”Varor” enligt definition i EU-förordning 1907/2006 (Reach), exempelvis batterier.
- Pyrotekniska artiklar enligt definition i MSB:s föreskrifter MSBFS 2015:6, bl.a. färdigställda fyrverkerier.

Vänd dig till din leverantör om du är osäker på huruvida en specifik produkt omfattas av reglerna.

Begreppet ”professionell användare”

Personer som har ett påvisbart och legitimt behov av produkterna inom ramen för sin närings-, affärs- eller yrkesverksamhet är ”professionella användare” enligt regelverket. En professionell användare agerar vanligen inom ramen för ett företag. För att betraktas som professionell användare behöver företaget ha direkt användning för produkterna för sin verksamhet.

Krav på att rapportera stölder och försvinnanden

Du som är professionell användare måste rapportera betydande stölder och försvinnanden av berörda produkter till polisen. Rapporteringen ska ske inom 24 timmar från att du upptäckt stölden/försvinnandet, se faktarutan här intill.

¹ Se artikel 2 i EU-förordning 2019/1148 för samtliga undantag.

Krav på att rapportera stölder och försvinnanden

Professionella användare måste rapportera betydande stölder och försvinnande av kemiska produkter som innehåller något av följande ämnen till polisen*:

- Aceton
- Aluminiumpulver**
- Ammoniumnitrat
- Hexamin
- Kalciumammoniumnitrat
- Kalciumnitrat
- Kaliumklorat
- Kaliumnitrat
- Kaliumperklorat
- Magnesiumnitrat hexahydrat
- Magnesiumpulver**
- Natriumklorat
- Natriumnitrat
- Natriumperklorat
- Nitrometan
- Salpetersyra
- Svavelsyra
- Väteperoxid

* Förutsatt att produkten inte undantas från reglerna, se huvudtextens inledning.

** Om produkten innehåller minst 70 vikt% partiklar mindre än 200 µm.

Rapportering kan göras genom e-post till adressen:

prekursor@polisen.se

Du kan även ringa **114 14** eller rapportera via polisens webbplats.

Vad som kan anses vara ”betydande” beror på produkten som sådan, på mängden och på övriga omständigheter. En produkt är mer eftertraktad som sprängämnesprekursor om den innehåller hög halt av det aktuella ämnet eller om ämnet finns i en blandning med bara ett fåtal andra ingredienser (oavsett halt).

Tillgängligheten kan också spela in – produkter som är begränsade för enskilda (se faktarutan nedan) kan t.ex. förmodas vara mer stöldbärliga än de som kan köpas fritt, och ett ämne som är lättillgängligt i ren form kan antas göra komplexa blandningar med låg halt av ämnet är mindre relevanta.

Kontroller vid köp av vissa produkter

Vissa produkter är begränsade för enskilda, se faktarutan nedan. För dessa måste säljaren begära följande uppgifter om dig, i syfte att avgöra huruvida du är en professionell användare:

- Ditt identitetsbevis (körkort, pass e.d.)
- Företagets namn, organisationsnummer och adress.
- Företagets verksamhet och vad produkten ska användas till.

Försäljaren kan vilja kontrollera att det du uppger stämmer genom att t.ex. kontakta företaget eller begära att du uppvisar relevanta dokument, och kan komma att ställa kompletterande frågor kring ditt behov.

Kontroll genom ”kundförsäkrans”

För att inte behöva göra ovan nämnda kontroll vid varje enskild överlåtelse kan istället en så kallad ”kundförsäkrans” som innehåller uppgifterna tecknas. Den får gälla högst ett år i taget. Ofta används den mall för kundförsäkrans som finns i bilaga IV till EU-förordningen. En kundförsäkrans kan dock se ut på andra sätt, bara de nödvändiga uppgifterna finns med.

Regelverk och mer information

Detta är endast en vägledning riktad till yrkesmässiga användare. En vägledning från MSB har inte har någon juridisk status. Reglerna i sin helhet finns i EU-förordning 2019/1148 och anslutande svensk lag (2014:799) och förordning (2014:880) om sprängämnesprekursorer.

Regelverken finns länkade på MSB:s webbplats www.msb.se/prekursorer, där det även finns ytterligare information.

Begränsade produkter

Produkter som innehåller nedan ämnen i halter över de angivna (i vikt%) är begränsade. De betecknas ”sprängämnesprekursorer som omfattas av restriktioner” i regelverket.

Begränsade produkter får inte överlätas utan att kontroll av mottagaren sker, och de är antingen tillståndspliktiga eller förbjudna för enskilda (bl.a. privatpersoner).

- Ammoniumnitrat, mer än 45,7 % (motsvarar mer än 16 vikt% kväve från ammoniumnitrat (N>16))
- Natrium- eller kaliumklorat, mer än 40 %
- Natrium- eller kaliumperklorat, mer än 40 %
- Nitrometan, mer än 16 % (motsvarar mer än 12 volym% i bränsleblandningar för modellfarkoster)
- Salpetersyra, mer än 3 %
- Svavelsyra, mer än 15 %
- Väteperoxid, mer än 12 %